

не кооперативний банк. Проте, як заявив президент BVR Кристоф Плайстер, асоціація вирішила виділити гроші на підтримку «чужого» банку, оскільки його банкрутство могло б підірвати довіру клієнтів до всього національного банківського сектору Німеччини [12].

Нарешті, під час останнього Давоського економічного форуму (січень 2010 р.), хоча й була відхилена ідея запровадження «податку Тобіна» (тобто податку на фінансові трансакції), проте була підтримана ідея спеціального збору з фінансових інституцій на формування фондів взаємодопомоги. Кошти цього фонду мають спрямовуватися банкам, що потребують підтримки, задля того, щоб, з одного боку, – уникнути ефекту «карткового будинку», з іншого, – зняти відповідний тягар з платників податків [13].

Висновок: існує об'єктивна потреба у законодавчому спонуканні комерційних банків до об'єднання у фонди гарантування на засадах самоуправління. Системи страхування (гарантування) депозитів не повинні ґрунтуватися на «зрівняльному» підході до всіх банків, має існувати взаємозв'язок між ризикованістю політики банку та розміром його внесків до систем. Важливо здійснити перехід від рефінансування окремих комерційних банків до рефінансування міжбанківських систем гарантування, і то лише у виняткових випадках, коли можливості останніх об'єктивно вичерпані.

Перспективи подальших наукових розробок питання полягають у продовженні спостереження за актуальними світовими тенденціями у цій царині, аналізі їх, а також положень законопроекту про реформування Фонду гаран-

тування вкладів фізичних осіб, внесення якого від імені Кабінету Міністрів України на розгляд Верховної Ради України очікується найближчим часом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Відомості* Верховної Ради України. – 2002. – № 5. – Ст. 30.
2. *Фергюсон* Найл. Восхождение денег. – М.: Астрель Corpus, 2010. – 448 с.
3. Бывший трейдер банка «Сосьете женераль» приговорен к 5 годам за финансовые махинации. – Режим доступа <http://i-news.kz/news/2010/10/05/3387578.html>.
4. *Узрпа de Como Хесус*. Деньги, банковский кредит и экономические циклы. – Челябинск: Социум, 2008. – 663 с.
5. *Directive 94/19/EC of the European Parliament and of the Council of 30 May 1994 on deposit-guarantee schemes*. – Official Journal L 135, 31/05/1994.
6. *Directive 2009/14/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 amending Directive 94/19/EC on deposit-guarantee schemes as regards the coverage level and the payout delay*. – Official Journal L68, 13/03/2009.
7. Див. www.fdic.gov.
8. *Голос України*. – 05.11.2008. – № 211.
9. Режим доступу: www.asv.org.ru/insurance/experience/files/05.doc.
10. *Савченко О.* Феноменологія НБУ. До питання про реформування Національного банку України // *Дзеркало тижня* № 3 (782) 30 січня — 4 лютого 2010. Електронна версія. Режим доступу <http://www.dt.ua/2000/2020/68361/>.
11. http://www.prostobank.ua/depozity/novosti/vkladam_v_evro_krizis_ne_strashen.
12. <http://news.finance.ua/ru/~2/60/all/2008/01/08/115116>.
13. <http://www.gde.ua/publication/view/id/5008/>.

The article's focus is the legal aspects of the commercial banks' depositors interests defence through guarantee-deposits schemes, the world and European tendencies of development of appropriate protective instruments is being analyzed.

В статтє рассматриваются правовые проблемы защиты интересов вкладчиков коммерческих банков с помощью механизмов страхования (гарантирования) депозитов, проанализированы мировые и европейские тенденции в отношении развития соответствующих защитных инструментов.

ПРАВО НА ЗОБРАЖЕННЯ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ПРАВОМ ФРАНЦІЇ

Посикалюк О. О.,

молодший науковий співробітник Лабораторії з проблем адаптації цивільного законодавства України до стандартів ЄС НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України

Статтю присвячено аналізу тезиси приватноправової охорони права на зображення за цивільним правом Франції. Визначено загальні особливості розвитку цивільної доктрини, законодавства та правозастосовної практики щодо права на зображення. Охарактеризовано правову природу, зміст та ознаки права на зображення.

Ключові слова: особисті немайнові права, право на зображення, цивільне право Франції, тезиса приватноправової охорони особистих немайнових прав.

Приватноправова охорона особистості немайнової сфери фізичної особи в Україні, попри свій порівняно незначний досвід, має чітко окреслені досягнення на таких рівнях як законодавче закріплення, правозастосовна практика та доктринальне вчення. Разом з тим актуальним залишається питання її подальшого вдосконалення, в тому числі й завдяки порівняльно-правовим дослідженням закріплення та охорони особистих немайнових прав фізичних осіб в інших системах приватного права. Предметом нашого дослідження виступає приватноправове закріплення та охорона особистих немайнових прав за правом Франції; об'єктом – особисте немайнове право на зображення (*droit à l'image*) за цивільним правом Франції. Обрання предмета та об'єкта дослідження обґрунтовано такими факторами: по-перше, французькі

доктрина, законодавство, правозастосовна практика виступають каталізатором розвитку континентальної системи права загалом та романської системи приватного права зокрема; по-друге, приватноправова охорона особистих немайнових прав фізичних осіб за цивільним правом Франції налічує понад півторавіковий досвід; по-третє, право на зображення є особистим немайновим правом, яке одним із перших знайшло своє закріплення та охорону в приватному праві Франції.

Теоретичне підґрунтя нашого дослідження становлять праці науковців, присвячені закріпленню та правовій охороні особистих немайнових прав фізичних осіб за цивільним правом Франції. Серед них зарубіжні та вітчизняні вчені: Х. Беверлі-Сміт (*H. Beverley-Smith*), А. Лаптер (*Alain J. Lapter*), Є. Ложаї (*Elisabeth Logeais*), А. Лукас-Шлетер

(A. Lucas-Schloetter), Д. Уїтмен (James Q. Whitman), Ж. Хоч (Jeanne M. Hauch), Ж.-Б. Шредер (Jean-Baptiste Schroeder), В. Бобрик, Н. Давидова, Л. Малюга, В. Паліюк, Р. Стефанчук, К. Флейшиц та інші. Разом з тим необхідно вказати на відсутність у вітчизняній юридичній науці комплексного дослідження правової охорони особистих немайнових прав за цивільним правом Франції.

З урахуванням викладеного поставлено такі завдання дослідження: проаналізувати генезу приватно-правової охорони особистого немайнового права на зображення за цивільним правом Франції; визначити правову природу, ознаки та зміст особистого немайнового права на зображення за цивільним правом Франції.

Принципи, права та свободи, закріплені в Декларації прав людини і громадянина 1789 року (*Déclaration des droits de l'homme et du citoyen*), створили сприятливий ґрунт для становлення та розвитку приватноправової охорони особистих немайнових прав фізичних осіб за цивільним правом Франції. Генезу вказаної охорони слід розглядати в єдності трьох взаємопов'язаних та взаємообумовлених процесів: розвиток цивільного законодавства; поступ судової правозастосовної практики; вдосконалення правової доктрини.

Спочатку Французький цивільний кодекс не містив норм, спрямованих на закріплення та захист особистих немайнових прав. Одночасно, починаючи із середини ХІХ століття, французька судова практика для захисту особистих немайнових прав застосовувала норми, що встановлювали загальні положення про зобов'язання з деліктів (ст. 1382, 1383, 1384 Цивільного кодексу Франції) [1, р. 125]. Чи не вперше нормативного закріплення охорона особистої сфери фізичної особи отримала у 1868 році в Законі про пресу (*Loi Relative à la Presse*) [2, р. 29], що містив норму про те, що кожна публікація про приватне життя розглядається як сумарне правопорушення, яке карається штрафом в 500 франків. Хоча цей нормативно-правовий акт встановив не майново-компенсаційну, а штрафну відповідальність за втручання в сферу особистого життя, він був поштовхом для зростання судової практики та доктринальних досліджень приватноправової охорони особистої сфери фізичної особи. В подальшому вказаний закон був замінений Законом про свободу преси (*Loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse*) [3], який закріпив поняття дифамації та цивільно-правові способи захисту від неї, в тому числі й право на відповідь. Лише в 1970 році до ст. 9 Цивільного кодексу Франції внесено зміни, які містять положення про право кожного вимагати поваги до свого приватного життя [4, с. 22], яке судовою практикою тлумачиться як таке, що охоплює й інші особисті немайнові права, в тому числі й право на зображення [5]. До джерел, що закріплюють особисті немайнові права, слід віднести і Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, яка, починаючи з її ратифікації Францією у 1974 році, отримала характер норм прямої дії. Хоча приватність безпосередньо не згадується в тексті Конституції Франції, Конституційна Рада (*Conseil Constitutionnel*) у 1995 році [6] визнала її як конституційну цінність, як наслідок принципу свободи індивіда, закріпленого в Декларації прав людини і громадянина 1789 року (ст. 2, 66 Конституції).

Значний вплив у розвиток приватноправової охорони права на зображення здійснила судова практика. Так,

вперше право на зображення було захищено у справі Рашель (*Rachel*) 1858 року, в якій зазначено, що ніхто, без вираженої згоди членів сім'ї померлої, не може відтворювати чи оприлюднювати зображення особи на смертному ложі, незалежно від популярності цієї особи та публічності її дій; право перешкоджати такому відтворенню є абсолютним [7]. Серед інших судових рішень, які характеризують поступальний рух правозастосування, слід назвати такі. Рішення у справі А. Дюма 1867 року закріпило можливість відкликання мовчазної згоди на публікацію фотографій з наступним викупом майнових прав автора таких фотографій. Аргументувалось це тим, що сама по собі публікація фотографій фізичної особи може викликати в останньої усвідомлення того, що вона забула потурбуватись про свою гідність, та нагадати, що приватне життя повинно бути огороджене в інтересах особи та загальноприйнятних норм моралі [8, р. 1176]. Також французькі суди захищають можливість комерційного використання зображення фізичної особи. Продемонструвати це можна на прикладі справи Папілона (*Papillon*) 1970 року [7, р. 61]. Було підготовлено книгу про колишнього злочинця, відомого публіці як Папілон, в основу якої покладено документи, отримані автором від суду, який виніс вирок про засудження Папілона до довічного позбавлення волі. Папілон звернувся до суду із позовом проти видавництва. Суд встановив відсутність порушення права на приватне життя, оскільки документи були публічними, а фотографії зроблено в громадському місці. Але суд вважав, що використання на обкладинці фотографії Папілона без його вираженої згоди склало порушення особистого немайнового права на зображення.

Закріплення та охорона особистої сфери фізичної особи у змісті нормативно-правових актів, а також її захист на рівні правозастосовної судової практики не могли відбутися та бути залишеними без уваги французької цивільно-правової доктрини. Одним із перших серед науковців, які почали визнавати необхідність приватноправової охорони особистого життя, був Еміль Боссір (*Émile Beausserie*), відомий свого часу філософ права. У своїй праці він зазначав, що особиста честь незалежно від цінності по суті та незалежно від джерел формування повинна бути захищена від будь-яких посягань. Однак надмірна цікавість та образи можуть бути вчинені як за наявності, так і відсутності вини, але незалежно від цього, така поведінка порушує закон, якщо спрямована на приниження, шляхом публічного оголошення, честі, справедливо або несправедливо набутої [9, р. 377–378]. Основоположником доктрини особистих немайнових прав фізичних осіб став Е. Перро (*E. H. Perreau*), який вперше застосував системний підхід при характеристиці останніх, присвятивши їм статтю «Особисті немайнові права» (*Des droits de la personnalité*), опубліковану у 1909 році. Зокрема, вчений розмежував права, які стосуються фізичної індивідуальності (життя, здоров'я, включаючи згоду на медичне лікування), та такі, що стосуються духовної особистості (гідності, свободи, інтелектуальної творчості). Е. Перро визначив такі ознаки особистих немайнових прав: об'єктами їх виступають особисті немайнові блага; визнаються за кожною особою; не мають грошового еквівалента; є невідчужуваними, невіддільними та не переходять у спадок; здійснюються та захищаються лише суб'єктом [10, р. 12–13]. Пізніше, професор Г. Нерсон в тезах, присвячених немайновим правам, які були репрезен-

товані в Ліоні в 1939 році, особистими немайновими правами охопив: права на ім'я, дім, кореспонденцію, правовий статус, право звертатися до суду з цивільним позовом, професійну таємницю, честь, репутацію у сімейних правах тощо [11, р. 449]. Наступною віхою в розвитку цивільно-правової доктрини особистих немайнових прав стали праці таких правників як Е.Гелар (*Emmanuel Gaillard*) та Д. Ак'юарон (*Daniel Acquarone*) [12, р. 155] щодо визнання та закріплення правомочності використання ознак особистості, в тому числі й зображення фізичної особи, в комерційних цілях, правомочності дозволяти та забороняти таке використання іншим особам.

Право на зображення за своєю правовою природою розглядається як суб'єктивне цивільне право, тобто як форма дозвільної поведінки, яка полягає в закріпленні нормами права правомочностях фізичної особи на власні дії, дії інших осіб та правомочності захисту [12, р. 153–154]. Будучи одним із елементів системи особистих немайнових прав фізичних осіб, право на зображення володіє усім спектром ознак останніх: право на зображення не може бути оцінено у грошовому еквіваленті; має на меті захист індивідуальності людини [12, р. 154]; його об'єктом виступає елемент особистості, що розглядається через призму різноманітних аспектів: фізіологічних і духовних, індивідуальних і соціальних [12, р. 169]. Важливо зазначити, що «зображення» за правом Франції включає зовнішній вигляд, голос, фотографію, портрет, відтворення за допомогою відео тощо [7], тобто будь-яке зображення особи, за яким остання може бути впізнана. Окрім того, вказується, що особисті немайнові права не переходять в порядку спадкування та припиняються зі смертю фізичної особи. Однак після смерті особи можуть охоронятися її добра пам'ять, репутація, ім'я. Право на таку охорону мають, як правило, інший із подружжя, близькі родичі [13, с. 227].

Зміст права на зображення становлять правомочності використовувати, дозволяти використовувати, перешкоджати неправомірним фіксації та відтворенню зображення особи, а також правомочність захисту. Якщо зображення стосується особистого життя фізичної особи, воно не може бути фіксоване та відтворене без її згоди, при цьому згода повинна бути інформованою та конкретизованою щодо цілей такого відтворення та може бути відкликана [14]. Разом з тим в окремих випадках згода особи на фіксацію та відтворення зображення не потрібна. Це має місце за наявності виправданого суспільного інтересу та зображення особи в громадському місці (*«lieu public»*) під час подій, які викликають заінтересованість широкого загалу [15, р. 46]. При цьому під громадським місцем розуміють місце, доступне для кожного, без будь-якого спеціального дозволу, незалежно від того, чи є такий доступ постійним та безумовним, чи обмежений певними умовами [16].

У Франції визнається, що будь-яка особа, незалежно від свого статусу, походження, майнового стану, соціальних функцій (дійсних та можливих у майбутньому), має право на повагу до приватного життя [17]. Водночас у праві Франції виділяється окрема категорія осіб – публічні особи (*«personnes publiques»* або *«personnes connues du public»*), межі захисту права на зображення яких є дещо вузькими в силу наявного виправданого публічного інтересу. Під поняттям «публічні особи» розуміють осіб, які, в силу своєї суспільної діяльності, перебувають, зазвичай, в центрі су-

спільної уваги, що, в свою чергу, спричиняє інтерес суспільства до таких сфер життя вказаних осіб, які можуть стосуватися особистого життя [15, р. 46]. При цьому важливим є розмежування суспільної діяльності та особистого життя публічної особи. Критерієм такого розмежування у Франції слугує воля самої особи. У контексті публічних осіб вважається, що вони дали мовчазну згоду на публікацію зображень, пов'язаних із їх суспільною діяльністю та офіційними обов'язками, на відміну від вираженої згоди, яка потрібна для відтворення зображення особистого життя [18]. Потрібно також зазначити, що публічні особи у Франції мають можливість значною мірою контролювати появу своїх зображень у ЗМІ. Так, ніхто не може використовувати зображення публічної особи в цілях або манері, яка відрізняється від попередньої узгодженої, більше того, ніхто не має права спотворювати манеру, в якій особа, яка дала інтерв'ю, погодилась відтворити своє зображення [19].

Французька судова практика та правова доктрина ставить питання про необхідність захисту майнових інтересів, пов'язаних із особистими немайновими правами. Зокрема, у Франції можливими є позови з безпідставного збагачення у справах, в яких деяка комерційна цінність виступає атрибутом зображення потерпілої особи і можливо визначити у поточних ринкових цінах вартість використання зображення особи, яка б сплачувалася за наявності договору між сторонами [15, р. 44]. Така ситуація призвела до виникнення наукової дискусії щодо визначення змісту права на зображення. З одного боку, право захищати зображення від небажаного оприлюднення втілює особистий інтерес, в основі якого лежить особлива цінність особистих немайнових прав, при загальному визнанні неможливості відчуження особистих ознак – право на зображення (*right to image*). З іншого боку, право також спрямоване на захист маркетингової якості зображення, що характеризується закріпленою правом можливістю отримувати дохід від використання зображення – право із зображення (*right over/of image*) [20, р. 513]. У силу цього в цивільно-правовій доктрині право, об'єктом якого є зображення особи, розщеплюється та включає право на зображення та право із зображення [5]. Таким чином, у даному випадку має місце так званий феномен парності суб'єктивних цивільних прав, під яким розуміють взаємозв'язок протилежних за своєю природою суб'єктивних цивільних прав, що призводить до їх взаємообумовленості, взаємозв'язку та взаємного доповнення [21, с. 151]. Більше того, французька судова практика свідчить про те, що майновий аспект права із зображення охороняється й після смерті суб'єкта права та може здійснюватися та захищатися його правонаступниками [22, с. 20–21].

Отже, генеза приватноправової охорони права на зображення знаходить свій прояв у трьох взаємозалежних елементах, що обумовлюють та доповнюють один одного: доктрині, правотворчій та правозастосовній практиці. При цьому під правом на зображення слід розуміти різновид суб'єктивного цивільного права, що належить до особистих немайнових, що своїм змістом охоплює правомочності володіння та користування зображенням, можливість дозволяти таке використання іншим особам, вимагати припинення неправомірного використання свого зображення та правомочність захисту. Тому слід визнати, що досвід приватноправової охорони права на зображення за цивільним правом Франції може бути ко-

рисним для вітчизняної доктрини, вдосконалення національного законодавства та практики його застосування, а тому потребує подальшого наукового дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Invasion of Privacy*: Consultation paper / New South Wales. Law Reform Commission. – Sydney, 2007. – 238 p.
2. *Brandais L. The Right to Privacy* / L. Brandais, S. Warren // *Harvard Law Review*. – 1890. – Vol. IV. – № 5. – Dec. 15. – p. 193–220.
3. *Loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?sessionId=48A7BDF0FDF53947ABA60818B543804.tpdjo09v_2?cidTexte=JORFTEXT00000877119&dateTexte=20101029.
4. *Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона)* / [пер. с франц. В. Захватаев] / Предисловие: А. Довгерт, В. Захватаев / Приложения 1 – 4: В. Захватаев / Отв. ред. А. Довгерт. – К., 2006. – 1008 с.
5. *Helling A. Protection of «Persona» in the EU and in the US: a Comparative Analysis* / Anna E. Helling. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://digitalcommons.law.uga.edu/stu11m/45>.
6. *Décision 94-352 du Conseil Constitutionnel du 18 Janvier 1995*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/les-decisions/acces-par-date/decisions-depuis-1959/1995/94-352-dc/decision-n-94-352-dc-du-18-janvier-1995.10612.html>.
7. *Lapier A. How the Other Half Lives (Revisited): Twenty Years Since Midler v. Ford – A Global Perspective on the Right of Publicity* / Alain J. Lapier. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyber.law.harvard.edu/people/tfisher/Lapier%202007%20Abridged.pdf>.
8. *Whitman J. The Two Western Cultures of Privacy: Dignity Versus Liberty* / James Q. Whitman // *The Yale Law Journal*. – 2004. – Vol. 113. – Issue 1153. – p. 1151–1221.
9. *Beaussire É. Les principes du droit* / Émile Beaussire. – Paris: Félix Alcan éditeur, 1888. – 427 p. [Цит. за: *Whitman, J. The Two Western Cultures of Privacy: Dignity Versus Liberty* / James Q. Whitman // *The Yale Law Journal*. – 2004. – Vol. 113. – Issue 1153. – p. 1151–1221].
10. *Perreau E. H. Des droits de la personnalité* / E. H. Perreau. – REV. TRIM. DROIT CIV. – 1909. – № 8. – p. 501–515. [Цит. за: *Brügge G. Personality Rights in European Tort Law* / Gert Brügge, Aurelia Colombi Ciacchi, Patrick O'Callaghan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 620 p.].
11. *The legal protection of privacy: a comparative survey of ten countries by the International Commission of Jurists* / [Niall McDermott, Secretary-General] // *International Social Science Journal*. – 1972. – Vol. XXIV. – № 3. – p. 417 – 484.
12. *Beverly-Smith H. Privacy, Property and Personality: Civil Law perspectives on Commercial Appropriation* / H. Beverly-Smith, A. Ohly and A. Lucas-Schloetter. – New York: Cambridge University Press, 2005. – 245 p.
13. *Морандьер Л. Ж. Гражданское право Франции* / Морандьер Л. Ж. [Пер. с фр. и вступ. статья Е. А. Флейшиц]. Т. 1. – М.: Изд-во иностранной лит., 1958. – 742 с.
14. *Brigitte Bardot* / Beaverbrook Ltd. Tribunal Grand Instance Seine. 24.11.1965 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ahrc01ja.php5.truth.posiweb.net/index.php?title=Brigitte_Bardot_Beaverbrook&printable=yes&printable=yes.
15. *Llbina I. Personības tiesību aizsardzība un civiltiesiskā atbildība to aizskārums gadījumā: Promocijas darba kopsavilkums: Civiltiesības / I. Llbbina. – Rīga. – 2006. – 581 p.*
16. *Cour de Cassation Première chambre civile, (pourvoi no. 03-13.913). 05 juillet 2005* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.utexas.edu/law/academics/centers/transnational/work_new/french/case.php?id=1235.
17. *Concerns and Ideas about the Developing English Law of Privacy (and how knowledge of foreign law might be of help)* / V. Markesinis, C. O'Conneide, J. Fedtke, M. Hunter-Henin [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ucl.ac.uk/laws/global_law/publications/institute/docs/privacy_100804.pdf
18. *Steiner E. The New President, His Wife and the Media: Pushing Away the Limits of Privacy Law's Protection in France?* / Eva Steiner // *Electronic Journal of Comparative Law*. – 2009. – Vol. 13.1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ejcl.org>.
19. *Civ 1, 30 May 2000, D. 2001, Somm. 1989 (the case of rock singer J. Hallyday)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.law.ed.ac.uk/ahrc/personality/francescases.asp#Halliday>.
20. *Logeais E. The French Right of Image: An Ambiguous Concept Protecting the Human Persona* / Elisabeth Logeais, Jean-Baptiste Schroeder // *Loyola L.A. Ent. L.J.* – 1998. – Vol. 18. – p. 511–525.
21. *Спасибо-Фатеева И. В. Парные права или еще одна попытка разобраться с личными неимущественными правами, сопоставить их с имущественными правами и определить значимость категории «парные права» и их виды* / И. В. Спасибо-Фатеева // *Личные неимущественные права: проблемы теории и практики применения: сб. статей и иных материалов* / Под ред. Р. А. Стефанчука. – К.: Юринком Интер, 2010. – 1040 с.
22. *Французский гражданский кодекс: [учеб.-практич. комментарий] / [Пер. с франц., комментарий: Ю. Гонгалло, А. Грядов и др.]. – М.: Проспект, 2008. – 752 с.*

Research deals with comprehensive analysis of the genesis of private-law protection of right to image under civil law of France. The general features of development of civil doctrine, legislation and law enforcement in relation to a right to image are defined. The legal nature, content and attributes of the right to image is characterized.

Статья посвящена анализу генезиса частноправовой охраны права на изображение по гражданскому праву Франции. Определены общие особенности развития гражданской доктрины, законодательства и правоприменительной практики относительно права на изображение. Охарактеризована правовая природа, содержание и признаки права на изображение.

КОНЦЕПЦІЯ НОВОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО JUS COMMUNE ТА ПИТАННЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАГАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ КОНТРАКТНОГО ПРАВА

Гайдун О. О.,

кандидат філософських наук, кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу міжнародного приватного права
та порівняльного правознавства НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України

Статтю присвячено дослідженню концепції європейської правової інтеграції у сфері приватного права нового jus commune Європи. На основі аналізу актів права ЄС та міжнародного права пропонується новий підхід до систематизації загальних принципів контрактного права.

Ключові слова: європейське контрактне право, *jus commune*, загальні принципи права, рівність, свобода, справедливність, добросовісність, розумність.